

Dr. sc. Petar CERONJA, docent
Sveučilište u Zagrebu Pravni fakultet
petar.ceronja@pravo.hr

UDK 347.763:656.96(497.5/.6)
656.96(497.5/.6)
Rad stigao: 8. svibnja 2026.
Rad prihvaćen: 18. svibnja 2026.
Izvorni znanstveni rad

UGOVOR O ŠPEDICIJI I NASTUP ŠPEDITERA ZA SVOJ (VLASTITI) RAČUN

Sažetak: Iako iz pojmovnog određenja ugovora o špediciji (otpremi), kako u pravu Republike Hrvatske tako i u pravu Bosne i Hercegovine, proizlazi da špediter u ispunjavanju svojih temeljnih obveza iz ugovora djeluje u svoje ime, a za račun nalogodavca, a iznimno u ime i za račun nalogodavca, (drugim riječima, uvijek za račun nalogodavca) postoje slučajevi u kojima špediter, ispunjavajući ugovorne obveze, djeluje za svoj (vlastiti) račun. Štoviše, u suvremenoj poslovnoj praksi takav način špediterova nastupa postaje pravilo, a ne iznimka. Preuzimajući odgovornost za izvršenje cjelokupnog otpremničko – prijevozničkog poduhvata suvremeni špediter se pretvara u tzv. sveopćeg poduzetnika prometa robom koji sve češće i sâm neposredno pruža usluge koje je tradicionalno isključivo ugovarao s trećima za račun nalogodavca i to ponajprije uslugu prijevoza robe, ali i skladištenja robe. Objedinjavanjem predmetnih radnji i poslova u jedinstvenu uslugu špediter koji posjeduje ili može angažirati odgovarajuće prijevozne i skladišne kapacitete se u gospodarskom smislu pretvara i u logističara, odnosno poduzetnika koji sa svojim nalogodavcima sklapa ugovore o logistici čiji gospodarski temelj i pravno vrelo možemo pronaći upravo u djelovanju špeditera za svoj (vlastiti) račun. U radu se stoga razmatraju tipični slučajevi špediterova djelovanja za svoj (vlastiti) račun s posebnim naglaskom na tzv. posebne slučajeve špedicije (špedicije s fiksnom naknadom i zbirne špedicije) i pravni učinci takvog načina špediterova djelovanja. Razgraničava se i pojašnjava djelovanje špeditera za svoj račun od nastupanja za račun nalogodavca te se predlažu određene de lege ferenda intervencije u zakonodavni okvir.

Ključne riječi: špedicija (otprema), špediter, fiksna špedicija, zbirna špedicija, samostalni nastup špeditera.

1. Uvod

Ugovor o špediciji u hrvatskom je pravu uređen Zakonom o obveznim odnosima¹ (dalje ZOO) pod nazivom Ugovor o otpremi (špedicija).² Ugovorom o otpremi obvezuje

¹ Zakon o obveznim odnosima, Narodne novine br. 35/2005, 41/2008, 125/2011, 78/2015, 29/2018, 126/2021, 114/2022, 156/2022, 145/2023, 155/2023. U Federaciji Bosne i Hercegovine ovaj je ugovor uređen u Zakonu o obligacionim odnosima (Sl. list SFRJ, br. 29/1978, 39/1985, 45/1989 - odluka USJ i 57/1989, "Sl. list RBiH", br. 2/1992, 13/1993 i 13/1994 i "Sl. novine FBiH", br. 29/2003 i 42/2011 dalje: ZOO FBiH) pod nazivom Otpremanje (špedicija). Zakon o obveznim odnosima je u bivšoj Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji vrijedio kao savezni zakon, te sve države nastale na području nakadašnje SFRJ baštine odredbe ZOO-a. U tom smislu sve što za špediciju vrijedi u hrvatskom pravu, na odgovarajući se način može primijeniti i na pravo BiH.

² Za pojam ugovora o špediciji u hrvatskom pravu vidi: BUKLJAŠ, I. u: BUKLJAŠ, I., VIZNER, B., *Komentar Zakona o obveznim (obligacionim) odnosima*, Posebni dio, knjiga 4., Zagreb, 1979., str. 2447 – 2481, CARIC, S., u: BLAGOJEVIĆ, B., KRULJ, V., *Komentar Zakona o obligacionim odnosima*, drugo